

УДК 351:001.89

DOI <https://doi.org/10.32840/pdu.2020.4.38>

М. О. Нікульчев

кандидат філософських наук, доцент,
доцент кафедри історії та права
Донецького національного технічного університету

МЕХАНІЗМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ НАУКОВО-ТЕХНОЛОГІЧНОЇ СФЕРИ: ПОНЯТТЯ І СКЛАДНИКИ

У роботі на основі аналізу визначень поняття «механізм державного регулювання науково-технологічної сфери» різних авторів узагальнено сучасне розуміння його змісту. Виявлено відмінності у реалізації функцій державного управління і державного регулювання крізь призму таких складників діяльності, як мета, засіб, процес, результат. Показано, що за схожості мети державного управління і державного регулювання останнє охоплює лише певну конкретну сферу суспільних відносин. Характерною рисою засобів державного регулювання є переважання непрямих методів державного впливу на об'єкт регулювання, застосування яких спрямоване на створення таких умов його діяльності, які б забезпечували бажану поведінку об'єкта регулювання на основі балансу публічних і приватних інтересів. Визначено світові і вітчизняні тенденції у використанні методів державного регулювання науково-технологічної сфери і пояснено, що переважання непрямих методів регулювання, насамперед економічних, пов'язане з тим, що державне регулювання у сфері науки і технологій може здійснюватися стосовно об'єктів, що організаційно не підпорядковані суб'єкту регулювання. Уточнено склад суб'єктів державного регулювання сфери науки і технологій в Україні. Обґрунтовано, що центральні органи виконавчої влади мають власні повноваження у сфері науки і технологій у частині забезпечення окремих напрямів фундаментальних і прикладних досліджень; розвитку наукового потенціалу галузей і сфер господарювання; підготовки наукових, науково-педагогічних кадрів за певними спеціальностями і галузями знань та інші, але є головними органами в системі ЦОВВ, які формують політику щодо регулювання інших сфер суспільного життя, не можуть розглядатися як суб'єкти у складі механізму державного регулювання науково-технологічної сфери. Встановлено, що Україна почала процес поступового роздержавлення публічного управління сферою науки і технологій шляхом формування правової бази реформування інституту саморегулювання у різних сферах господарської і професійної діяльності. Уточнено зміст поняття «механізм державного регулювання науково-технологічної сфери», що не тільки системно розкриває його суть, але й дає уявлення про складники цього механізму.

Ключові слова: механізм, державне регулювання, складники, мета, методи, суб'єкти, роздержавлення.

Постановка проблеми. Сучасні глибинні соцієнтальні трансформації невіддільні від процесів розвитку науки і реалізації її функцій у суспільстві, зумовлені ними і на рівні окремої країни, визначаються результативністю та ефективністю функціонування механізмів державного регулювання процесів генерації, прикладної трансформації та дифузії знань у всі сфери життєдіяльності. Не досить чітке наукове уявлення про сферу науки і техно-

логій як об'єкт державного регулювання, засоби впливу держави на процеси, які у ній відбуваються, призводить до гальмування темпів науково-технологічного розвитку країни, незадовільної динаміки інвестиційних процесів і, як наслідок, втрати конкурентних позицій вітчизняної економіки. Тому визначення змісту і складників механізмів державного регулювання розвитку науково-технологічної сфери (НТС) в Україні і дотепер залишається актуальним напрямом досліджень з державно-управлінської проблематики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Сучасні наукові уявлення про зміст поняття «механізм державного регулювання науково-технологічної сфери» характеризуються розмитістю теоретичних підходів і певною еkleктичністю. Представлені в науковій літературі визначення цього поняття мають надто загальний характер [1], концентруються виключно на структурі [2, с. 82; 3, с. 109] або стосуються науково-технологічного та інноваційного розвитку окремої галузі чи сфери господарювання [4, с. 120].

Мета статті – на основі аналізу й узагальнення наявного понятійного апарату державного регулювання НТС уточнити зміст поняття «механізм державного регулювання науково-технологічної сфери» і визначити його складники, що дасть змогу надати цілісне уявлення про механізм державного регулювання НТС, розкрити його інваріантну структуру як основу подальшого вдосконалювання відповідно до завдань науково-технологічного розвитку країни.

Виклад основного матеріалу. Теоретичний аналіз представлених у науковій літературі дефініцій поняття «механізм державного регулювання» різних сфер суспільної практики дозволяє узагальнити сучасне розуміння змісту цих понять як штучно створених систем, функціональна спрямованість яких – зміна станів і параметрів об'єкта регулювання в результаті цілеспрямованого впливу суб'єкта управління. До структурних елементів механізму більшість авторів відносять: цілі, принципи, методи, інструменти, важелі, засоби впливу держави, а також суб'єктів та об'єктів такого впливу. Спостерігається два основні підходи до визначення механізму державного регулювання. Послідовники першого фактично ототожнюють механізм державного управління з механізмом державного регулювання, концентруючись на єдності їх структури і функціональної спрямованості на зміну стану об'єкта регулювання (до прикладу, Ю. Гудзь [2, с. 82]) або «прив'язуючи» механізм державного управління до певної сфери, галузі (зокрема, О. Комяков [5, с. 5]). Прибічники другого підходу намагаються зазначені механізми роз-

межувати, вказуючи на певні відмінності у методах, інструментах, засобах впливу держави на об'єкт регулювання (до прикладу, С. Чистов [6, с. 287]). Разом із тим критерії такого розмежування залишаються не досить чітко вираженими.

Розглядаючи державне управління як специфічну діяльність держави, що полягає у здійсненні безперервного і планомірного владного впливу на суспільну систему з метою її вдосконалення відповідно до державних інтересів через органи державної влади шляхом реалізації сукупності взаємопов'язаних дій (функцій) [7, с. 26], доцільно виявити відмінності між державним управлінням і державним регулюванням крізь призму складників діяльності – мети, засобу, процесу, результату.

Мета державного управління у сучасній науці розкривається як організуючий вплив держави на суспільну життєдіяльність людей задля її впорядкування, збереження або перетворення, врегулювання суспільних відносин, організацію всіх сторін життя суспільства, практична реалізація функцій та завдань держави у процесі регулювання економічної, соціально-культурної та адміністративно-політичної сфер [8, с. 11]. Державне регулювання також розглядається як форма державного впливу на організацію життєдіяльності у суспільстві [9, с. 247], однак охоплює лише певну конкретну сферу суспільних відносин.

Найбільш характерним складником державного регулювання як виду державно-управлінської діяльності є засоби її здійснення. Як впливає з [9, с. 247; 10, с. 113] і багатьох інших наукових праць, характерною рисою засобів державного регулювання є переважання непрямих методів державного впливу на об'єкт регулювання, застосування яких спрямоване на створення таких умов його діяльності, які б забезпечували бажану поведінку об'єкта регулювання на основі балансу публічних і приватних інтересів. При цьому єдиного підходу до комплексу класифікаційних ознак методів впливу держави на об'єкт регулювання в науці державного управління не існує. Разом із тим за своїм змістом методи державного регулювання будь-якої сфери суспільного розвитку зводяться до п'яти вели-

ких груп: нормативно-правові, економічні, організаційні, адміністративні, соціально-психологічні. Узагальнюючи результати досліджень Н. Бошоти і Д. Шишолі [11], В. Григи [12], І. Гузенко [13], І. Данилової [14] та інших дослідників, можна зробити кілька висновків щодо світових і вітчизняних тенденцій у використанні методів державного регулювання НТС:

– основу непрямого економічного регулювання розвитку НТС становлять грошово-кредитна, митно-тарифна, податкова й амортизаційна політика держави. Пряме економічне регулювання здійснюється через бюджетне фінансування, надання бюджетних дотацій і бюджетних субвенцій на підтримку як різних видів діяльності у досліджуваній сфері, так і загалом наукових організацій, установ, закладів вищої освіти, інших інституціональних суб'єктів, зайнятих у сфері генерації і поширення нових знань і обслуговування цих процесів;

– пряма економічна підтримка держави надається на конкурсних засадах, має «променевий» (вузькоспрямований) характер і в основному стосується фінансування фундаментальних і прикладних досліджень за визначеними пріоритетними напрямками науково-технологічного розвитку країни, розвитку наукових досліджень у секторі вищої освіти, асигнувань у НДДКР, що здійснюються у бізнес-секторі наукових досліджень на замовлення уряду, а також фінансування наукових установ державного сектору;

– у складі механізмів державного регулювання НТС набувають усе більшої питомої ваги організаційні і соціально-психологічні методи, що пов'язано як з полегшенням доступу до практично необмежених інформаційних ресурсів, глобалізацією інформаційного середовища, так і з розвитком технологій комунікації, в тому числі на міжособистісному рівні науковців;

– сукупність методів, що належать до однієї групи, має певний порядок і внутрішню логіку застосування залежно від функції державного регулювання розвитку НТС, на реалізацію якої ця сукупність спрямована, що дозволяє виділяти характер механізму державного регулювання НТС – економічний, правовий, організаційний тощо;

– спостерігається світова тенденція до поступового превалювання непрямой форми впливу держави на розвиток НТС, переважання якої в інструментарії державного регулювання науково-технологічного й інноваційного розвитку країни зазвичай пов'язується з рівнем її соціально-економічного розвитку;

– застосування непрямих форм державного регулювання розвитку НТС супроводжується активацією механізму її самоорганізації, що проявляється в інституціональному розвитку цієї сфери, виникненні нових форм партнерства і взаємодії, створенні і становленні інституту саморегулювання НТС;

– оптимізація методології державного регулювання НТС, доцільність застосування тієї чи іншої форми впливу держави на її розвиток, межі прямого державного втручання у функціонування об'єкта регулювання зумовлюються визначеною державою формою процесу державного регулювання НТС: перспективне (апріорне) регулювання, поточне (апостеріорне) регулювання, перспективно-поточне (змішане) регулювання.

У сучасній науці державного управління загальноновизнаним є положення про те, що як суб'єкт, так і об'єкт є обов'язковими елементами механізму державного регулювання (зокрема, О. Чечель [3, с. 109]). Водночас державне управління традиційно пов'язується з наявністю у суб'єктів управління підлеглих їм об'єктів, а державне регулювання – із впливом переважно на організаційно не підпорядковані об'єкти [10, с.111], що зумовлює переважання непрямих методів регулювання, насамперед економічних.

Складність завдань державного регулювання НТС як одного з джерел суспільного розвитку і безпосередньої виробничої сили позначилася на структурі системи суб'єктів державного регулювання розвитку НТС, до якої мають бути віднесені такі суб'єкти.

1. Президент України, повноваження якого стосовно сприяння розвитку сфери науки і технологій конституційно закріплені статтею 106 [15].

2. Верховна Рада України, повноваження якої закріплені статтею 85 Конституції України [15].

3. Кабінет Міністрів України, що має повноваження відповідно до статті 106 Конституції України [15].

4. Міністерство освіти і науки України, яке є головним органом у системі ЦОВВ, який забезпечує формування та реалізує державну політику у сферах освіти і науки, наукової, науково-технічної діяльності, інноваційної діяльності у зазначених сферах, трансферу (передачі) технологій, а також забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері здійснення державного нагляду (контролю) за діяльністю закладів освіти, підприємств, установ та організацій, які надають послуги у сфері освіти [16].

5. Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, які здійснюють виконавчу владу на території відповідних адміністративно-територіальних одиниць, а також реалізують повноваження, делеговані їм відповідними радами і до відання яких належить вирішення питань, зокрема, науки і освіти [17; 18].

6. Виконавчі органи місцевого самоврядування [18].

Водночас аналіз повноважень органів системи ЦОВВ в Україні свідчить, що на стан і розвиток НТС здійснюють вплив механізми державного регулювання інших сфер суспільного розвитку. Так, до прикладу, Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері технічного регулювання, стандартизації, метрології та метрологічної діяльності, інтелектуальної власності, інноваційної діяльності в реальному секторі економіки, а також державного замовлення на підготовку фахівців, наукових, науково-педагогічних та робітничих кадрів, підвищення кваліфікації та перепідготовку кадрів [19]. Відповідно до Положення про Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України [20] воно має повноваження щодо: участі у формуванні державної політики щодо провадження науково-дослідної, дослідно-конструкторської, виробничої, фінансової та іншої діяльності підприємств, установ та організацій, які належать до сфери управління Міністерства, функціонування державного

фонду розвитку базових і критичних технологій, підтримки інновацій в оборонно-промисловому комплексі та в інших галузях промисловості; залучення інвестицій в оборонно-промисловий комплекс, зокрема для впровадження новітніх технологій, створення конкурентоспроможних зразків високотехнологічної промислової продукції; формування замовлення на науково-дослідні та дослідно-конструкторські роботи у сфері стратегічних галузей промисловості, оборонно-промислового комплексу; координації в межах повноважень наукових досліджень в інтересах національної безпеки і оборони та ін. Інші міністерства також мають власні повноваження у сфері науки і технологій у частині забезпечення окремих напрямів фундаментальних і прикладних досліджень; розвитку наукового потенціалу галузей і сфер господарювання; підготовки наукових, науково-педагогічних кадрів за певними спеціальностями і галузями знань та ін. Разом із тим відносити їх до системи суб'єктів державного регулювання НТС у складі його механізму є неправомірним, оскільки вони здійснюють свої повноваження щодо регулювання інших сфер, а отже, створюють механізми регулювання таких сфер, які мають відмінні від регулювання НТС цілі і завдання.

Визначаючи склад суб'єктів державного регулювання НТС, неможливо обійти увагою вітчизняний тренд з децентралізації такого регулювання за умови прагнення фізичних і юридичних членів фахових спільнот до самоорганізації і самоврядування, що є характерною рисою сфери науки і технологій. Реалізується він шляхом створення юридичних осіб публічного права, які наділяються правом здійснювати частину державних функцій (владних повноважень), котрі до утворення таких організацій належали до компетенції державних органів (переважно міністерств). Юридичні особи публічного права з переважно обов'язковим членством, що створюються через пряму вказівку про їх утворення у законі з наділенням їх законом владними повноваженнями у певній сфері професійної чи господарської діяльності, є організаціями професійного самоврядування [21, с. 100]. Крім того, Україна

почала запроваджувати засади саморегулювання в окремих галузях та сферах через іншу, ніж юридична особа публічного права, модель – саморегулівні організації, які діють як добровільні об'єднання, створені на засадах належності до однієї професії чи виду діяльності. Надання об'єднанню статусу саморегулівної організації відбувається на підставі рішення спеціально уповноваженого органу державної влади у відповідній сфері у разі його відповідності установленим вимогам. Об'єднання, які утворюються у добровільному порядку, у разі відповідності законодавчо встановленим вимогам отримують від держави повноваження з виконання традиційно належних лише їм регуляторних функцій [21, с. 100–101]. Концепцією реформування інституту саморегулювання в Україні відзначається, що нині у законодавстві закріплено норму щодо утворення саморегулівних організацій відповідно до законів, що регулюють окремі сфери господарської або професійної діяльності. Разом із тим в окремих видах діяльності існують організації, що за сукупністю виконуваних ними функцій та за властивими їм ознаками можуть бути віднесені до саморегулівних, але законодавством не передбачено можливості саморегулювання у відповідних сферах, зокрема у сферах науки і освіти [22]. Однак, незважаючи на те, що зазначеною Концепцією допускається покладання законом на саморегулівну організацію функцій з регулювання господарської або професійної діяльності, така організація не може розглядатися як суб'єкт державного регулювання НТС, а являє собою суб'єкт публічного управління сферою науки і технологій.

Таким чином, поступове формування правової бази реформування інституту саморегулювання у різних сферах господарської і професійної діяльності свідчить про стратегічну лінію поступового роздержавлення публічного управління сферою науки і технологій.

За таких умов особливої ваги набувають засадничі положення, загальні вимоги й довготривалі орієнтири, що визначають поведінку держави стосовно питань забезпечення функціонування і розвитку НТС, тобто концептуальні засади науко-

во-технологічного розвитку України, на основі яких має формуватися державна політика у сфері науки і технологій. Державна науково-технологічна політика являє собою тривалу тенденцію, цілеспрямованість у поведженні держави стосовно питань, пов'язаних з наукою і технологією [23, с. 22]. В такому тлумаченні вона формується у цілях і задачах, принципах, пріоритетах реалізації задуму, лінії поведінки держави, деталізуючись і конкретизуючись у механізмах державного регулювання, державних цільових програмах, стратегіях розвитку галузей і секторів національної економіки і соціально-економічного розвитку територій, конкретних заходах у сфері науки і технологій. У такому розумінні державної науково-технологічної політики визначального значення для її реалізації набуває визначення основних важливих і суттєвих, неодмінних для керування у діяльності суб'єктів реалізації положень – принципів, які нині закріплені статтею 46 Закону України «Про наукову і науково-технічну діяльність».

Окремо відзначимо, що до понятійного апарату державного регулювання вводяться двоїсті визначення об'єкта дослідження – у вузькому і в широкому його розумінні (до прикладу [24, с. 54]). Вважаємо, що дуальний спосіб представлення змісту певного поняття доцільний у визначенні напрямів дослідження й аспектів аналізу явища або процесу. Дефініція ж повинна містити у собі всі істотні ознаки, за якими будь-який об'єкт може бути визнаний приналежним до визначеної цим поняттям категорії.

Висновки і пропозиції. На підставі викладеного під механізмом державного регулювання НТС пропонується розуміти систему органів державної влади і недержавних установ і організацій, наділених у законному порядку повноваженнями держави стосовно здійснення управлінських функцій у сфері науки і технологій, регулюючий вплив яких, здійснюваний за допомогою комплексу взаємоузгоджених методів, форм, інструментів і важелів держави, що визначає його функціональний тип, і відповідно до визначених державою принципів спрямований на зміну параметрів функціонування і розвитку як окре-

мих елементів, так і НТС загалом з метою досягнення цілей науково-технологічного розвитку країни. Подане визначення дає змогу: дати цілісне уявлення про механізм державного регулювання НТС, поєднавши розуміння його суті у вузькому і широкому сенсі; відобразити наявність окремих механізмів державного регулювання НТС (за функціональним типом, за суб'єктом регулювання та ін.) як підсистем механізму державного регулювання НТС України; розкрити інваріантну структуру механізмів державного регулювання НТС, яка включає: суб'єкт і об'єкт, цілі, принципи, методи, форми, інструменти і важелі регулювання; відобразити ієрархію цілей державного регулювання НТС, які у сукупності спрямовані на досягнення основної мети – забезпечення науково-технологічного розвитку країни.

Список використаної літератури

1. Піхняк Т.А. Проблеми механізму державного регулювання економічного зростання. *Збірник наукових праць Хмельницького кооперативного торговельно-економічного інституту*. 2011. Вип. 1. URL: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Znphktei/2011_1/statti/pixnyak/pixnyak.htm (дата звернення: 15.09.2020).
2. Гудзь Ю.Ф. Механізм державного регулювання розвитку економічного потенціалу переробних підприємств АПК. *Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Міжнародні економічні відносини та світове господарство»*. 2017. Вип. 13 (1). С. 79–86.
3. Чечель О.М. Принципи та механізми державного регулювання економіки. *Вісник АМСУ. Серія: «Державне управління»*. 2013. № 2(9). С. 103–111.
4. Брусакова О. Поняття та сутність механізму державного регулювання в галузі авіаційного транспорту. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 6. С. 117–122.
5. Комяков О.М. Державне регулювання перехідної економіки : автореф. дис. ... канд. екон. наук : спеціальність 08.01.01 «Економічна теорія». Київ, 2000. 20 с.
6. Чистов С. Державне регулювання економіки. Київ : КНЕУ, 2004. 446 с.
7. Кравцова Т.М., Калініченко Г.В. Ще раз про сутність та ознаки функцій державного управління. *Право і безпека*. 2011. № 1 (38). С. 25–29.
8. Пилипишин В.П. Поняття та основні риси державного управління. *Юридична наука і практика*. 2011. № 2. С. 10–14.
9. Шпаков В.В. Механізми державного регулювання господарської діяльності: постановка проблеми. *Економічна теорія та право*. 2015. № 3. С. 240–252.
10. Ткач М.П. Державне регулювання і державне управління: співвідношення понять. *Підприємництво, господарство і право*. 2012. № 8. С. 110–113.
11. Бошота Н.В., Шишоло Д.В. Зарубіжний досвід державного регулювання інноваційної діяльності. *Молодий вчений*. 2016. № 9 (36). С. 14–18.
12. Грига В.Ю. Еволюція спільної науково-технічної та інноваційної політики у Європі у період 1945–1985 рр. *Наука та наукознавство*. 2017. № 1. С. 105–119.
13. Гузенко І.Ю. Особливості науково-технічної політики провідних країн світу в умовах глобалізації. *Економічний вісник*. 2017. № 3. С. 37–46.
14. Данилова І. Зарубіжний досвід державного регулювання наукової сфери: теоретико-методологічні рекомендації для України. *Jurnalul Juridic Național: Teorie și Practică*. Decembrie 2014. P. 79–85.
15. Конституція України. Прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України 28 червня 1996 року. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 15.09.2020).
16. Про затвердження Положення про Міністерство освіти і науки України : Постанова Кабінету Міністрів України від 16 жовтня 2014 р. № 630. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/630-2014-п#Text> (дата звернення: 15.09.2020).
17. Про місцеві державні адміністрації : Закон України від 9 квітня 1999 р. № 586-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/586-14#Text>. (дата звернення: 18.09.2020).
18. Про місцеве самоврядування : Закон України від 21 травня 1997 р. № 280/97-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр#Text> (дата звернення: 18.09.2020).
19. Положення про Міністерство розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України : Постанова Кабінету Міністрів України «Питання Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України» від 20 серпня 2014 р. № 459. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/459-2014-п#n10> (дата звернення: 18.09.2020).

20. Положення про Міністерство з питань стратегічних галузей промисловості України : Постанова Кабінету Міністрів України «Деякі питання Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості України» від 7 вересня 2020 р. № 819. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/819-2020-п#Text> (дата звернення: 18.09.2020).
21. Медведчук О.В. Нормативно-правові аспекти розвитку саморегулювання в Україні. *Інвестиції: практика та досвід*. 2018. № 13. С. 98–102.
22. Концепція реформування інституту саморегулювання в Україні : Розпорядження Кабінету Міністрів України «Про схвалення Концепції реформування інституту саморегулювання в Україні» від 10 травня 2018 р. № 308-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/308-2018-р#Text> (дата звернення: 18.09.2020).
23. Попович О.С. Науково-технологічна та інноваційна політика: основні механізми формування та реалізації. Київ : Інститут досліджень науково-технічного потенціалу та історії науки ім. Г.М. Доброва НАН України, 2019. 342 с.
24. Рудніцька Р.М., Сидорчук О.Г., Стельмах О.М. Механізми державного управління: сутність і зміст. Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2005. 281 с.
-

Nikulchev M. The mechanism of state regulation of the development of scientific and technological sphere: concepts and components

In the work on the basis of the analysis of definitions of the concept "mechanism of the state regulation of scientific and technological sphere" of various authors the modern understanding of its maintenance is generalized. The differences in the implementation of the functions of public administration and state regulation are defined through the prism of the components of activity – purpose, means, process, result. It is shown that with the similarity of the purpose of public administration and state regulation, the latter covers only a certain specific area of public relations. A characteristic feature of the means of state regulation is the predominance of indirect methods of state influence on the object of regulation, the application of which is aimed at creating conditions for its activities that would ensure the desired behavior of the object of regulation based on the balance of public and private interests. The world and domestic tendencies in the use of methods of state regulation of scientific and technological sphere are determined and it is explained that the predominance of indirect methods of regulation, first of all economic ones, is due to the fact that state regulation in science and technology can be carried out objects that are not organizationally subordinated to the subject of regulation. The composition of the subjects of state regulation of science and technology in Ukraine has been clarified. It is substantiated that the central executive bodies, which have their own powers in the field of science and technology in terms of providing certain areas of basic and applied research; development of scientific potential of branches and spheres of economy; training of scientific, scientific and pedagogical staff in certain specialties and fields of knowledge and others, but are the main bodies in the system, which form a policy to regulate other spheres of public life, cannot be considered as subjects in the mechanism of state regulation. It is established that Ukraine has begun the process of gradual privatization of public administration in the field of science and technology by forming a legal framework for reforming the institution of self-regulation in various spheres of economic and professional activity. The meaning of the concept "mechanism of state regulation of scientific and technological sphere" is specified, which not only systematically reveals its essence, but also gives an idea of the components of this mechanism.

Key words: *mechanism, state regulation, components, purpose, methods, subjects, privatization.*